

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu

Petr Sojka

Úvodník

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu, Vol. 32 (2022), No. 1-4, 1–3

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/151102>

Terms of use:

© Československé sdružení uživatelů TeXu, 2022

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.



This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Milé čtenářky a čtenáři, $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ istky a $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ isté!

Je mi potěšením vám představit články tohoto čísla, a seznámit vás s informacemi ze světa našeho oblíbeného sázecího systému.

První článek čísla na straně 4 z pera kolegy Olšáka připomíná téma, před kterým stál každý, kdo někdy dělal předtiskovou přípravu tiskovin: téma ořezových značek a archové montáže. První makra pro ořezové značky na archivu CTAN pro plain $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ jsou z let 1992 [1] a 1994 [2]. Že je problematika živá a potřebná ukazuje i makrobalík `zpageLayout` [3]. Článek zmiňuje i další makrobalíčky vytvořené nejen pro „intelektuální rozptýlení“ autora, ale i jako „námět pro hlubší rozpracování“ $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ ovými programátory.

Článek studentky Fakulty informatiky Masarykovy univerzity Terezy Vrabcové na straně 11 je záznamem její přednášky na jarním přednáškovém odpoledni ζTUG [4]: máme úplný digitální archiv celé historie našeho Zpravodaje od roku 1990, v digitální matematické knihovně `dml.cz!` Včetně metadat obsahujících bibliografické záznamy, včetně přidělených persistentních identifikátorů DOI pro jednoznačné citování. To umožňuje jednak dohledávat publikace téměř dvou stovek autorů publikujících ve Zpravodaji, ale také hledat souvislosti a podobné články v Evropské digitální matematické knihovně `eudml.org`, kam je Zpravodaj dále exportován a archivován. Um celých generací českých a slovenských $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ istů je tak zachován!

Mohou se kružnice líbat? V libovolné pozici, ve třech a rekurzivně? To je téma článku Denise Roegela na straně 18, který se věnuje `METAPOST`u a implementaci nedávno objevených možností sestrojení Soddyho kružnice v něm. Geometrovo oko nad deseti obrázky v článku zaplesá, a doufám, že zaplesá i vaše nad ukázanými možnostmi `METAPOST`u.

$\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ s výhodou používají programátoři jako Vítek Novotný, který se na jarním přednáškovém odpoledni ζTUG [4] a na straně 35 v tomto čísle podělil o svůj pohled na možnosti vysokoúrovňového programování v $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ ovém ekosystému. Nic vám neříká `LuaMetaT_{\text{E}}\text{X}`, `expl3`, `YAML` nebo `LyLuaT_{\text{E}}\text{X}`? Chcete využít svých informatických schopností přepínání mezi různými úrovněmi abstrakce a oslovuje vás výzva Donalda Knutha v $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ booku *“Go forth now and create masterpieces of the publishing art!”*? Pak je článek právě pro vás!

Kvalita algoritmu odstavcového zlomu, kdy $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ řeší speciální variantu NP-úplného optimalizačního problému, byla vždy klíčovou výhodou sazby prováděné $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ em. Kromě mikrotypografických rozšíření, které typografické komunitě přinesl pionýrsky Hàn Thê Thành v `pdfT_{\text{E}}\text{X}`u, je podstatné *automatizované* řešení

nežádoucích parchantů, tedy vdov a siroteků. To je téma článku Maxe Chernoffa na straně 49 postaveného na možnostech programovacího jazyka Lua dostupného v Lua \TeX U. Další potěšení pro programátory a zároveň typografy mezi námi!

Číslo rámuje překlad dvanáctého pokračování řady praktických doporučení Petera Wilsona *Glisterings* na straně 77 věnovaný rámečkování.

V den psaní tohoto úvodníku proběhlo již druhé přednáškové odpoledne organizované ζ TUGem. Odeznela, byla nahrána a na webu sdružení bude vystavena čtvrtá a pátá letošní přednáška [5] objednaná sdružením, po třech jarních přednáškách [4]. V našich krajinách se děje mnoho důležitého vývoje pro československou i celosvětovou \TeX ovou komunitu, a ζ TUG se saazí tyto aktivity podporovat.

Daří se vydávat tento Zpravodaj, jehož všechny články od roku 1990 se podařilo s přispěním sdružení digitalizovat. Po doplnění a kontrolách metadat včetně bibliografie a přidělení DOI u CrossRef jsou vystaveny a oindexovány v české digitální matematické knihovně dml.cz. Doufám, že s podporou sazby příspěvků šablonou na Overleaf, redakční rady a technické redakce je publikování v časopise již nyní potěšením a svátkem ☺.

Valné shromáždění na návrh výboru po více než *dvou dekadách*¹ [7] navýšení příspěvků pro kolektivní členy od roku 2023 *mírně* zvedlo členské příspěvky takto:

Typ členství	příspěvek
Individuální členství základní	400 Kč
Individuální členství slevněné (studenti, důchodci)	250 Kč
Kolektivní členství	2500 Kč
Kolektivní členství slevněné (střední školy)	750 Kč

Tato výše členských příspěvků umožní aspoň částečně pokrýt zvýšené výdaje dané dvěma dekadami navyšování nákladů spojených s chodem sdružení, které byly doposud kryty z finančních rezerv sdružení a dobrovolnickou činností několika nadšenců. Umožní to rozdmýchat naději, že dosavadní poměrně minimalistický chod sdružení bude růst a rozšiřující se benefity vyplývající z členství povedou následně k růstu členské základny a komfortu uživatelů \TeX U.

Členstvím ve sdružení podporujete:

- budování komunity uživatelů \TeX U: Zpravodaj (členství v CrossRef, web);
- péči o infrastrukturu: archívy CTAN, distribuce \TeX live, diskusní listy a skupiny;
- \TeX ové projekty (\TeX Gyre, československé vzory dělení, ...).

Platba kolektivního členství ζ TUGu v TUG nám přináší mnohá dobrodiní:

¹Opomíjíme zde navýšení příspěvku pro kolektivní členy o 150 Kč v roce 2005 [6].

- Podporujeme dobrou věc a další vývoj kvalitní typografie systémy T_EX a METAFONT.
- Přinášíme osm čísel TUGboatu do knihoven v Československu.
- Členové sdružení uživatelů ζ TUG mohou kolektivním členstvím ζ TUGu čerpat i výhody členství v TUGu jako slevy na konferenčních poplatcích, fontech, knihách, viz https://tug.org/aims_ben.html.
Pro členy připravujeme federovaný přístup i k nejnovějším elektronickým číslům časopisu TUGboat.

Závěrem chci poděkovat aktivním T_EXistům, autorům, členům sdružení uživatelů T_EXu. Bez nich, převážně členů ζ TUGu a TUGu a jejich „labour of love“ by to nebylo možné.

Odkazy

1. UNGAR, Peter. *cropmark-pu: Cropmark macros for Plain T_EX* [online]. CTAN, 1992-02-10 [vid. 2022-11-12]. Dostupné z: <https://www.ctan.org/pkg/cropmark-pu>.
2. TAYLOR, Philip. *cropmrks: Add crop marks to a Plain T_EX document* [online]. CTAN, 1994 [vid. 2022-11-12]. Dostupné z: <https://www.ctan.org/pkg/cropmrks>.
3. WAGNER, Zdeněk. *zwpagelayout: Page layout and crop-marks* [online]. CTAN, 2022-04-18 [vid. 2022-11-12]. Dostupné z: <https://www.ctan.org/pkg/zwpagelayout>.
4. *Valná hromada ζ TUG 2021* [online]. 2022-04-01. [vid. 2022-11-15]. Dostupné z: <https://www.cstug.cz/informace/zpravy/2022-04-01-valna-hromada-2022/>.
5. *Valná hromada ζ TUG 2022* [online]. 2022-10-24. [vid. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://www.cstug.cz/informace/zpravy/2022-10-24-valna-hromada-2022/>.
6. KUBEN, Jaromír. Úvodník. 2005, roč. 15, s. 1–2. ISSN 1211-6661. Dostupné také z: <https://dml.cz/handle/10338.dmlcz/149977>.
7. *Členství v ζ TUGu* [online]. 2001-03-27. [vid. 2001-04-29]. Dostupné z: <http://www.cstug.cz/clenstvi/>. Vizte např. webový archiv web.archive.org.

Summary: Introductory Word

Go forth and participate in ζ TUG to make the bright future of T_EX & Friends a reality! *You can!*

*Masarykova univerzita, Fakulta informatiky, Botanická 68a, 602 00 Brno
sojka@fi.muni.cz*